

Zie verzendlijst

nota

Informatie Chroom VI

Defensie Gezondheidszorg Organisatie

Herculeslaan 1
MPC 55 A
Postbus 90004
3509 AA Utrecht
www.defensie.nl/cdc

Contactpersoon

KTZAR [REDACTED]
Hoofd Reguliere Militaire
Gezondheidszorg

T [REDACTED]
MDTN [REDACTED]
M [REDACTED]

Datum

21 november 2014

Onze referentie

2014078375

*Bij beantwoording datum,
onze referentie en onderwerp
vermelden.*

Inleiding

De afgelopen maanden is Defensie meer dan eens in de media verschenen in verband met claims van (voormalig) medewerkers van de voormalige POMS-sites. Deze medewerkers vermoeden ziek te zijn geworden door het werken met chromaathoudende verf, specifiek de stof Chroom VI. Door de uitgebreide aandacht voor dit onderwerp merken we een toename aan vragen en onrust. Ook oud-personeel van andere locaties, waar met Chroom VI of chromaathoudende stoffen/verf is gewerkt, hebben zich inmiddels gemeld met klachten, dan wel ongerustheid, waarbij zij een verband leggen met hun werkzaamheden met Chroom VI. Omdat het mogelijk is dat medewerkers met vragen zich zullen vervoegen tot de leidinggevende, de P&O-functionaris of het spreekuur van de arts, wil ik u met deze nota wat achtergrond informatie schetsen.

Wat is CARC en Chroom VI?

Chemical Agent Resistant Coating (CARC) is de benaming van een specifiek verfsysteem dat het reinigen van materieel na een chemische besmetting beter mogelijk maakt. In de media wordt de indruk gewekt, dat CARC Chroom VI zou bevatten. Dit is onjuist: CARC bevat geen Chroom VI. CARC is een matte polyurethaan camouflageverf die op militair materieel wordt aangebracht. Camouflageverf is als toplaag echter onderdeel van een volledig verfsysteem op het materieel. Dit verfsysteem bevat naast deze toplaag ook een corrosiewerende grondverf (primer), waarvan bekend is dat er Chroom VI-verbindingen aan toegevoegd zijn voor goede corrosiewerende eigenschappen. Bij het aanbrengen van het verfsysteem wordt allereerst de grondverf aangebracht en vervolgens de camouflage toplaag. Dit betekent, dat alleen bij het spuiten van de primer en het schuren en slijpen aan het verfsysteem risico voor de gezondheid optreedt, indien geen beschermende maatregelen zijn genomen.

Huidig gebruik Chroom VI

Momenteel wordt met Chroom VI gewerkt:

- Bij het onderhoud aan de koepel van het goalkeepersysteem en oppervlaktebehandelingen bij de Centrale Oppervlakte Behandeling Installatie (COBI) te Den Helder;

- bij algemene onderhoudswerkzaamheden aan vliegend materieel bij de Vliegbases Gilze-Rijen, Eindhoven, Leeuwarden en Volkel, Maritiem Vliegveld de Kooy alsmede het Logistiek Centrum Woensdrecht;
- bij onderhoud aan oudere rups- en wielvoertuigen in Vriezenveen, Oude Molen en Leusden.

Defensie treft voldoende voorzorgsmaatregelen bij het werken met chroomhoudend materieel. Zo is het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen verplicht. Voortdurende alertheid op het naleven van de arboregels blijft daarbij noodzakelijk.

**Defensie Gezondheidszorg
Organisatie**

Datum
21 november 2014

Onze referentie
2014078375

Twee onderzoeken

Naar aanleiding van alle meldingen en vragen zijn twee onderzoeken gestart. Allereerst voeren verschillende GGD-en onderzoek uit naar de actuele situatie op de POMS-locaties. De GGD onderzoekt de gezondheidsrisico's voor de huidige en toekomstige werknemers voor het gehele terrein en alle gebouwen in relatie tot de aanwezige milieuaspecten (o.a. bodemverontreiniging, grondwaterverontreiniging, asbest, Chroom VI en uranium). Dit onderzoek wordt op alle voormalige POMS-sites uitgevoerd. Eind 2014 worden de eerste resultaten van het onderzoek in Zuid Limburg verwacht. Begin 2015 volgen de overige resultaten.

Het tweede onderzoek betreft een historisch onderzoek. Dit onderzoek wordt door het RIVM uitgevoerd. De onafhankelijkheid van het RIVM is wetenschappelijk en wettelijk verankerd. Het RIVM beoordeelt of er sprake is geweest van normoverschrijdingen, de mate van blootstelling, of er voldoende beschermingsmaatregelen zijn genomen en of er een causaal verband bestaat tussen blootstelling en de ziektebeelden. De eerste (deel)resultaten van dit onderzoek worden in de loop van 2015 verwacht. Overigens beperkt dit onderzoek zich niet tot het gebruik van chroomhoudende verf, ook andere gevaarlijke stoffen worden hierin meegenomen. Denk hierbij onder andere aan asbest, benzeen, JP8, etc.

Welke effecten op de gezondheid kan Chroom VI hebben?

De effecten van blootstelling aan Chroom VI worden bepaald door de hoogte, duur en aard van de blootstelling. Bij Chroom VI gaat het om corrosieve, kankerverwekkende en mogelijk reprotoxische effecten. Samengevat:

- Ademhalingsstelsel: neusirritaties, neusseptumperforaties, ademhalingsproblemen, hoest;
- immunologische effecten: allergische reactie luchtwegen (astma) of huid (contactallergie);
- maag-darmkanaal: irritatie/maagbloeding na hoge inname via de mond;
- reproductieve effecten: bij proefdieren aangetoond; bij mens mogelijk;
- kanker: verhoogd risico op longkanker en kanker van neus- en bijholtes.

Is er een causaal verband tussen chroomhoudende verf en de gemelde gezondheidsklachten van de medewerkers?

Een definitief antwoord op deze vraag kan pas gegeven worden als de uitkomst van het onderzoek RIVM bekend is. Naar verwachting gaat dat 2 jaar duren.

**Defensie Gezondheidszorg
Organisatie**

Datum
21 november 2014

Onze referentie
2014078375

Preventief onderzoek

Bij de informatiebijeenkomsten hebben ongeruste medewerkers gevraagd of het mogelijk is om preventief te testen, bijvoorbeeld door bloedonderzoek. Er bestaat echter geen specifiek medisch onderzoek om gezondheidsklachten in verband te brengen met blootstelling aan Chroom VI. Chroom VI veroorzaakt namelijk geen gezondheidseffecten, die uitsluitend door de blootstelling aan Chroom VI veroorzaakt worden. Die relatie bestaat bijvoorbeeld wel bij asbest en borstvlieskanker, maar dus niet bij Chroom VI. Zijn er wel klachten, dan is het aan de behandelend arts een keuze te maken welke zorg van toepassing is. Voor de verschillende categorieën (oud)medewerkers, die geen gezondheidsklachten hebben, maar die beroepshalve blootgesteld worden of geweest zijn aan Chroom VI, werkt CEAG op dit moment een voorstel uit waarbij aan die (oud)-medewerkers een passend gezondheidskundig onderzoek kan worden aangeboden. Daarbij wordt rekening gehouden met het feit dat onderzoek naar Chroom VI in het lichaam alleen nuttig is voor personen die nog steeds werken met chroom omdat het chroom snel uit het lichaam wordt gescheiden

Verdere inrichting van het proces

Omdat het onderzoek naar chroomhoudende verf Defensiebreed een groot beslag op de organisatie legt, is een Task Force opgericht die binnen Defensie alle zaken rond deze onafhankelijke onderzoeken coördineert en begeleidt.

Verder wordt nu, in overleg met de bonden, een paritaire commissie ingesteld waar werknemers en de werkgever op voet van gelijkheid participeren. Deze commissie beoordeelt de te onderzoeken vragen van de belanghebbenden voor het RIVM onderzoek en prioriteert deze. Aanwezigheid van vertegenwoordigers van werknemers in deze commissie verzekert de invloed van de werknemers op het onderzoek en de schijn wordt vermeden dat Defensie bepaalt wat onderzocht wordt.

Om te borgen dat alle informatie van de werknemers direct en zonder invloed van Defensie aan het RIVM ter beschikking wordt gesteld, is ondersteuning buiten Defensie gezocht. Deze is gevonden bij het Centrum Arbeidsverhoudingen Overheids Personeel (CAOP). Het CAOP ondersteunt tevens de paritaire commissie en dient vanaf heden als centraal informatiepunt voor (oud) medewerkers (c.q. hun relaties).

Tijdens de voorlichtingsbijeenkomsten zijn (oud-)medewerkers er op gewezen dat veel informatie die mogelijk in hun bezit is bruikbaar kan zijn voor het onderzoek. Men is verzocht deze informatie via het centraal informatiepunt aan het RIVM ter beschikking te stellen.

Registreren

Oud-medewerkers van Defensie, die met Chroom VI hebben gewerkt, kunnen zich laten registreren bij het Zorgloket Militaire Oorlogs- en Dienstslachtoffers bij het ABP: telefonisch (045) 579 80 05 of via de e-mail, brdteamzc@abp.nl

Actief dienende militairen en burgermedewerkers kunnen zich wenden tot de arbo/PRM/bedrijfsveiligheidsfunctionaris van hun onderdeel. Zij kunnen een mogelijke blootstelling aan Chroom VI registreren met het Dfe050¹. Uitleg over deze registratie wordt gegeven de startpagina Veiligheid en Arbo op Intranet.

**Defensie Gezondheidszorg
Organisatie**

Datum

21 november 2014

Onze referentie

2014078375

Het CAOP zal in algemene zin alle betrokkenen ondersteunen door middel van onafhankelijke en onpartijdige informatievoorziening. Alle betrokkenen kunnen daar terecht met eventuele vragen of als men informatie ter beschikking van het onderzoek wil stellen. Voorlopig blijft het ABP meldpunt ook in stand. Dit meldpunt geeft meldingen en informatie door aan het centraal informatiepunt van het CAOP. Het CAOP is bereikbaar via: infoc6&carc@caop.nl

FAQ

Algemene informatie is te vinden op: www.defensie.nl/carc

De meest gestelde vragen over Chroom VI zijn te vinden op:

http://intranet.mindef.nl/cdc/divisie_defensie_gezondheidszorg_organisatie/Startpagina_Gezondheidszorg/informatiepunten/carc/Gezondheidsrisico_CARC.aspx.

HOOGSTE MEDISCHE AUTORITEIT

Brigade-generaal-arts

¹ <http://help.mindef.nl/upktrack/content/Peoplesoft/Publishing%20Content/PlayerPackage/tpc/4a8092b8-05ea-4c9e-9e55-e10a6e74d94e/Dfe%20050.pdf>

Commando DienstenCentra
Ministerie van Defensie

**Divisie Defensie
Gezondheidszorg
Organisatie**
Reguliere Militaire
Gezondheidszorg

Datum

Onze referentie

Contactpersoon
KTZAR [REDACTED]

verzendlijst

Aan

DPBV CZSK
DP&O CLAS
DP&BV CLSK
DPBV KMAR
HGPZ CZSK
H-AGZO CLSK
H-AGZHZ CLAS
Stafarts KMAR
C-MGGZ
C-MRC
C-CMH
C-IDGO
D-CEAG
C-IDR

Afschrift aan

IMG
HDP

